د مسکو فارمټ په اوومه غونډه کې د ا.ا.ا. د بهرنیو چارو وزیر ښاغلي مولوي امیر خان متقي وینا

مسکو - روسیه

اکتوبر 7 2025

الحمدلله رب العالمین و الصلاة والسلام علی محمد و علی اله واصحابه اجمعین، وبعد

د روسیې فدراسیون د بهرنیو چارو وزیر ښاغلی سرګي لاوروف، د مسکو فارمټ د اوومې غونډې غړو او مېلمه هېوادونو محترمو استازو،

ښاغلو او اغلو!

سهار مو پخیر،

له هر څه وړاندې زه د روسیې فدراسیون له محترم دولت څخه مننه کوم چې په لومړي ځل یې مسکو فارمټ کې افغانستان ته د غړي په حیث بلنه ورکړه. همدارنګه د روسیې فدراسیون حکومت او په مشخص ډول د بهرنیو چارو وزیر، ښاغلي سرګي لاوروف د کوربه توب، مېلمه پالنې او ګرم استقبال ځانګړې مننه کوم.

له دې فرصت څخه په استفادې د روسیې فدراسیون قدرداني کوم چې د یو جرأتمندانه اقدام په ترڅ کې یې د افغانستان اسلامي امارت په رسمیت وپېژنده. دا یو داسې ګام وو چې زمونږ تر منځ یې ښېرازه عملي همکاریو ته لاره پرانیستله.

تاسې ته مالومه ده؛ چې د مسکو فارمټ کې زمونږ تېره ناسته د ۲۰۲۴ کال د اکتوبر په ۴مه ترسره شوې وه. له هغه وخت راهیسې په سیمه او نړۍ کې د پام وړ بدلونونه راغلي دي، خو له نېکه مرغه د افغانستان او سیمې اړیکې له پخوا لاپېرې قوي او د لاپېر استحکام په لور رواني شوې دي. دا د افغانستان په اړه د بیروني نړۍ د مناسب درک او ښه نیت ښکارندویي کوي.

قدرمنو حاضرینو!

مونږ او تاسې په داسې وخت کې سره راټول یو چې په سیمه او نړۍ کې د تغیراتو او تحولاتو څپې روانه ده. زما لپاره تر ټولو ځانګړې او د پام وړ موضوع دا ده؛ چې په داسې وخت کې زمونږ او ستاسې اړیکې د لا ډېر اعتماد او باور په لور رواني دي. زمونږ او ستاسې نننۍ ناسته ددې یوه څرګنده نښه ده.

تېرو څه د پاسه څلورو کلونو کې د افغانستان اسلامي امارت حاکمیت د افغانستان په امنیت، بهرني سیاست او اقتصاد په برخه کې بې‌مخینې پرمختګونه کړي دي چې په عمومي توګه یې ټوله نړۍ او په خاصه توګه یې دلته د غړو هېوادونو ناست استازي یې باید له پامه ونه غورځوي.

د افغانستان اسلامي امارت له راتګ سره مونږ ته په امنیتي برخه کې بېساري لویې ننګونې په میراث پاتې شوې. داعش، د نشه‌یي توکو مافیا، د وسلو قاچاق او نور ټول هغه موارد چې زمونږ هېواد یې له سیمې او نړۍ بېګانه کړی وو؛ نن په ډېر ښه ډول مدیریت شوي دي. افغانستان اوس د امنیتي ننګونې پرځای د سیمه‌ییز ثبات شریک او د اقتصادي پرمختګ په فرصت بدل شوی دی.

درنو حاضرینو!

له دې فرصت څخه په استفادې غواړم د افغانستان د امنیت موضوع ته ستاسې‌ځانګړې پاملرنه ولرم. لومړی باید دا واضحه وي، چې زمونږ او ستاسې سیمه کې د امنیت موضوع د اسلامي امارت له راتګ سره نه ده راپیدا شوې. بلکې د دې سیمې امنیتي موضوعات تر څلورو لسیزو زیاته مخینه لري.

تېر شل کاله په افغانستان کې بهرنی حضور او له دې غیر مشروع حضور سره د سیمې د ځینو هېوادونو همکاري د امنیتي ستونزو د جوړېدلو اساسي لامل و. چې له نېکمرغه په تېرو څلورو کلونو کې د ناامنۍ ټول عوامل په افغانستان کې له منځه تللي، زمونږ نظر دا دی؛ چې له دغه مثبت پرمختګ سره همکاري وشي او لاښه مدیریت شي، ترڅو بیا پخوانی تېروتنې تکرار نه شي. زمونږ سیمه باید بیا د تېرو محاسبو او نیمګړو پالیسیو له امله د ناامنۍ قرباني نه شي.

تاسې ته مالومه ده؛ چې څه موده وړاندې د څو هېوادونو ګډه اعلامیه خپره شوه چې پکې افغانستان کې د بېلابېلو ډلو د شتون موضوع مطرح شوې وه. غواړم په ډېر واضح ډول ووایم چې افغانستان کې هیڅ داسې ډله شتون نه لري چې د افغانستان له خاورې په استفادې نورو هېوادونو ته ستونزې جوړې کړي. هیله ده چې له ناامنۍ د ځوړېدونکو هېوادونو مسؤلین خپل مسؤلیت په خپله اوږه واخلي.

زه په ډېر تأسف سره وایم چې ځینې لوري فعاله هڅه کوي چې په تېرو څلورو کلونو کې د راغلي آرامۍ او امنیت د ستاېلو پرځای افغانستان سیمې ته د خطر په حیث معرفي کړي. زه دغه هڅې په کلکو ټکو غندم او له ټولو هېوادونو غواړم چې د افغانستان په قضیه کې د عیني واقعیتونو اوخپلو معلوماتو په رڼا کې مستقل دریځ خپل کړي تر څو وتوانېږو د سیمې مشکلاتو ته عملي او مؤثره تګلاره خپله کړو.

زمونږ اطلاعات دا دي چې په دې وروستیو کې داعش او ځینو نورو ډلو د سیمې په نورو هېوادونو کې د تجهیز او روزنې مراکز جوړ کړي دي چې د افغانستان حکومت ته د نګرانۍ او تشویش وړ دي.

همدارنګه په افغانستان کې د مخدره موادو د کښت له بندیدو سره له افغانستان څخه دباندې په بېساري ډول د مخدره موادو کښت، تولید او قاچاق زیات شوی، د سیمې هېوادونه باید په مستقل ډول د یادو موضوعاتو څېړنې او بررسۍ پیل کړي.

محترمو حاضرینو!

په اقتصادي برخه کې غواړم ووایم چې د افغانستان اسلامي امارت په لومړي ځل د ملي پراختیا پنځه کلنه ستراتیژي اعلان کړې چې پلې کېدل به یې د هیواد د تولیدي سکټور، پانګونې، صادراتو او زیربنا د پراختیا له لارې د اقتصاد بنسټونه نور هم پیاوړي کړي.

تېر څلور کاله زمونږ د اقتصادي ټیکاو په لور مثبت سفر د پام وړ لاسته راوړنې درلودلې دي. زه دلته غواړم ځینو مهمو ته یې ستاسې پام راواړوم؛

کورنی ناخالص تولید -1

د اسلامي امارت په پیل کې زموږ د هېواد ناخالص تولید شاوخوا ۱۴.۴ میلیارده ډالره و؛ اوس دغه کچه ۱۷.۴ میلیارده ډالرو ته رسېدلې ده چې د کلني نږدې ۳٪ فیصده اقتصادي ودې نښه ده او د تولیدي سکټور، کورني بازار او د عوایدو د سېسټم د ښه مدیریت اړوند پیاوړتیا څرګندوي.

د صادراتو پراختیا -۲

د افغانستان صادرات په تیرو ۴ کلونو کې سالانه له ۷۰۰ میلیونو ډالرو څخه تر ۲ میلیارده ډالرو پورې رسېدلي دي او اوس افغان محصولات د نړۍ ۷۰ هېوادونو ته صادرېږي دا د نړیوالو بازارونو ته د لاسرسي او د خارجي عوایدو د زیاتوالي څرګند ثبوت دی.

د وارداتو زیاتوالی او د اخیستلو ځواک -۳

د ۲۰۲۰ کال په پرتله واردات مو هرکال له ۶.۵ میلیارده ډالرو څخه تر ۱۲ میلیارده ډالرو لوړ شوي دا د کورني مصرف او د خلکو اخیستلو د ځواک د پیاوړتیا نښه ده، چې د اقتصاد د فعالیت او د ژوند د معیار د ښه کېدو شاخصونه دي.

د بودیجې مالي خپلواکي -۴

اسلامي امارت اوس ټول دولتي مصارف د داخلي بودیجې له منابعو تمویلوي .په تېره دوره کې هر کال له ۴ تر ۶ میلیارده ډالرو پورې بهرنۍ مرستې د افغانستان د دولت په مصارفو کې شاملې وې؛ اوس مو د مالي استقلال پر لور مهم ګامونه اخیستي دي او کلنۍ عادي او انکشافي بودیجه په مکمل ډول له داخلي عوایدو څخه جوړوو.

بهرنۍ پانګونه او تعهدات -۵

په تېرو څلورو کلونو کې مو د ۲۱ میلیارده ډالرو پانګونې ژمنې ترلاسه کړي چې له دې څخه تر اوسه ۷ میلیارده ډالر عملي پانګونې ته راړول شوې؛ دا پانګونې په زیربنا، انرژي، کانونو او تولیدي پروژو کې د دوامداره ودې سبب ګرځي.

د صنعتي تولید پراختیا -۶

په ۲۰۲۰ کال کې شاوخوا ۳۵۰۰ صنعتي فابریکې په افغانستان کې فعالې وې؛ اوس د فابریکو شمېر له ۶۰۰۰ څخه زیات دی دا د تولیدي سکټور د پراختیا، د کورني تولید د زیاتوالي او د کاري فرصتونو د رامنځته کېدو اساسي شاخص دی.

پورته موارد د افغانستان د اقتصادي ثبات او پرمختګ په اړه زموږ د تېرو څلورو کلونو د هڅو نتیجه ده .دا د پام وړ پرمختګونه دا په نښه کوي چې افغانستان د بل هر وخت زیات د سرمایه ګزارۍ او پرمختګ لپاره په مناسب وضعیت کې قرار لري خو متأسفانه چې د ځینو هیوادونو او نړیوالو سازمانونو لخوا اقتصادي بندیزونه د افغانستان د اقتصاد د لا ډېر غوړاوي مخه نیولې ده .زموږ شا او خوا ۹ میلیارده ډالره شتمني اوس هم کنګل ده او د بندیزونو له امله مو د اقتصادي ودې او ازاد رقابت وړتیا اغېزمنه شوې ده .له تاسي مې هیله داده؛ چې په نړیواله ټولنه کې د افغانستان د شتمنۍ د ازادولو او د بندیزونو د لرې کولو په برخه کې خپل مسؤلیت اداء کړئ.

!ښاغلو او اغلو

څلور کاله وړاندې موږ له نړۍ سره د تعامل په برخه کې له صفر پیل وکړ .د نړۍ ټولو هېوادونو ته مو پیغام وړاندې کړ، چې موږ د اقتصاد محوره او متوازن سیاست په رڼا کې غواړو افغانستان د نړیوالې ټولنې برخه وګرځوو .د سیمې هېوادونو زموږ پیام په مثبت نظر واخیست، چې له امله نن د سیمې له ټولو هیوادونو سره نږدې او دوستانه اړیکې لرو، همدارنګه نور هېوادونه هم دې درک ته رانږدې شوي دي چې د سیاسي تعامل لار له افغانستان سره د اړیکو یواځینی انتخاب دی.

غواړم یو ځل بیا ووایم چې د افغانستان اسلامي امارت نه یوازې د سیمې له هېوادونو سره، بلکې د نړۍ له ټولو هېوادونو سره د متقابل درناوي او خپلو ارزښتونو په پام کې نیولو سره ښې اړیکې غواړي.

موږ غواړو له ټولو هیوادونو سره په مشترکاتو کار وکړو او د اختلافي مسائلو اړوند ډیالوګ او بحث رامنځته کړو .زموږ په باور خبرې اترې، ناستې او مثبت تعامل د حل اساسي او د اعتماد سازۍ یواځینی لاره ده.

!قدرمنو حاضرینو

:له دې فرصت څخه په استفادې غواړم څو ځانګړې وړاندیزونه ولرم

زه له تاسي ټولو هیله لرم چې د افغانستان موضوع ته د ځمکنیو واقعیتو په نظر کې نیولو سره له مستقلې او نسبي زاویې وګورئ .د افغان -۱ حکومت هغه هڅې چې د سیمې د امنیت، اقتصاد او سیاسي ثبات په برخه کې یې کړې دي باید له پامه ونه غورځول شي.

دا چې د روسیې فدراسیون له اړخه د اسلامي امارت په رسمیت پیژندل یو مثبت اقدام وو، هیله لرو له دې او ورته فارمتونو څخه په -۲ استفادې نور هېوادونه هم له افغانستان سره د عملي همکاریو په لور مثبت ګامونه واخلي.

د اسلامي امارت ټینګه اراده ده؛ چې افغانستان د سیمې د اتصال او اقتصادي پرمختګ د نښلون نکته جوړه کړي .اوس ښه موقع ده؛ چې -۳ د ستونزو د شاربلو پر ځای اقتصادي ښکېلتیا ته لومړیتوب ورکړو.

۴- د نشه اي توکو په ضد د مبارزې په برخه کې پکار ده چې ګډه منطقوي همکاري رامنځ ته کړو تر څو وتوانېږو دغه بدمرغه پدیده په ګډه د سیمې له ټولو هیوادونو پاکه کړو .د افغانستان اسلامي امارت په دې برخه کې هرې ممکنې همکارۍ ته تیار دی.

په پای کې مهمه بولم چې د فلسطین د مظلوم ولس درد یاد کړم .په ډېر تأسف سره حاکم نړیوال نظم د غزې د بې ګناه ماشومانو، ښځو او سپین ګیرو په حق کې د روان ظلم په مخنیوي کې ناکام شوی دی .دې حالت د ملګرو ملتونو په څېر د ټولو نړیوالو ادارو او د بشر د حقوقو فلسفه له لوی سوال سره مخ کړې ده.

هیله ده چې د خبرو اترو په برخه کې روان پرمختګ په یوې داسې ملموسې نتیجې پای ته ورسېږي چې د فلسطین ولس پکې د خپل برخلیک ټاکلو د آزاد حق تر څنګ آرام ژوند ولري .زه بیا هم د سیمې او نړۍ هغه لوبغاړي چې کولای شي په غزه کې د روان ظلم او نسل وژنې مخه ونیسي، داسې عملي اقداماتو غوښتنه کوم چې په دې مهمې موضوع کې خپل مسؤلیت اداء کړي.
له توجه څخه مو مننه